

Mauser Gevär m/38

6,5 mm Karabinek powtarzalny Mauser Gevär m/38

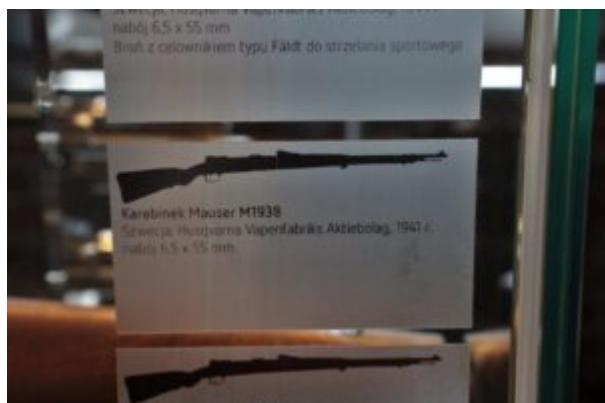
Karabin i karabinek

Szwedzkie karabinki powtarzalne

Historia i rozwój konstrukcji

Pod koniec XIX wieku Szwecja miała bardzo poważne ambicje dorównujące niemal większości europejskim czołówką w dziedzinie produkcji broni palnej, zwłaszcza karabinów powtarzalnych. Armia szwedzka była wtedy uzbrojona w jednostrzałowe karabiny Remingtona z zamkiem obrotowym (tzw. Rolling Block), przyjęte na uzbrojenie w roku 1866. W 1889 roku karabiny te zaczęto poddawać procesowi modernizacyjnemu, przystosowując je do nowego naboju małokalibrowego – 8 x 56R mm, nadal jednak elaborowanych prochem czarnym i ołowianym pociskiem w owijce. Kawaleria jednak nadal była wyposażona w karabinki Remingtona, na stosowane naboje karabinowe 12,17 x 42R mm, elaborowanych prochem czarnym.

W pierwszej połowie lat 80. XIX wieku, w szwedzkiej armii były testowane norweskie karabiny Jarmanna, gdzie stosowano naboje typu 10,15 x 61R, ale ostatecznie Szwedzi, choć je dla Norwegów produkowali, a wówczas Szwecję i Norwegię jeszcze łączyła Unia Personalna, ich nie przyjęli na swoje wyposażenie. Karabin Jarmanna był już wówczas konstrukcją całkowicie nieperspektywną, choć był bronią powtarzalną – systemu Kropatschka – posiadał montowany magazynek rurowy pod lufą broni, to jego zamek był pozbawiony iglicy, której rolę w broni pełniła masywna nasada ręczki zamkowej.

Autor – zdjęcia: Dawid Kałka
Muzeum Techniki Wojskowej GRYF
ul. ppłk. Ryszarda Lubowiedzkiego 2
84-242 Dąbrówka

Na początku lat 90. XIX wieku Szwedzi oraz Norwegowie

przystąpili do badań nad nową bronią strzelecką. W pierwszej kolejności komisja złożona z oficerów obu armii stworzyła nabój odpowiadający ich potrzebom – 6,5 x 55 mm Krag (pociski tępołukowe). Oba kraje przyjęły go w 1894 roku na uzbrojenie, ale na tym ich dalsza współpraca się skończyła, ponieważ Norwegowie znów postawili na własną konstrukcję, karabin swych rodaków – Krag i Jorgensen, Szwedzi zdali się na zdolności Paula Mausera, który wówczas proponował im karabin stanowiący rozwinięcie hiszpańskiego Mausera w 1893 roku, przyjęty na uzbrojenie szwedzkiej armii w 1896 roku, oznaczony jako Gevar m/96 z lufą o długości 724 mm. Amunicja karabinowa 6,5 x 55 mm Krag, który szybko stał się podstawowym naboje karabinowym szwedzkiej armii na następne lata. Zamek broni miał podobnie jak w wersji dla Hiszpanii oraz Chille – Mauser z jednolitym trzonem z ryglami na przedniej części, ale w odróżnieniu od nich iglica była napinana przy zamykaniu zamka. Magazynek typowy dla tych konstrukcji – stały, dwurzędowy o pojemności pięciu naboii karabinowych. Zakłady Mauser łącznie w latach 1899-1900 dostarczył szwedzkiej armii 38 600 karabinów m/96, natomiast w latach 1898-1925 w zakładach Carl Gustafs Stadsgevarsfaktori w Eskilstuna, gdzie łącznie powstało ich 532 000 egzemplarzy. Identyczne karabiny, ale już nie przeznaczone dla jednostek wojskowych, ale na rynek cywilny, które karabiny powstawały w drugiej szwedzkiej fabryce karabinów Husqvarna Vabefabrik AG. Już po wycofaniu karabinów typu m/96 z uzbrojenia, w latach 60. XX wieku wiele z nich zostało następnie przebudowanych na powtarzalne karabiny sportowe CG 63.

Jako pierwsi nową broń otrzymali jednak w roku 1894 szwedzcy kawalerzyści – ich Karabiner m/94 był konstrukcji niemal identycznej jak karabin, lecz bez możliwości montażu bagnetu oraz lufy o długości 432 mm. Dopiero w roku 1914 karabinek został poddany modyfikacji – m/94-14, gdzie w broni dodano przedni bączek z zaczepem do bagnetu, bardzo podobnego do zastosowanych w karabinkach argentyńskich i brytyjskim SMLE – ze specjalnym prętem do zatykania pierścienia jelca bagnetu

tak, że nie dotykał lufy, przez co jego obecność nie zakłócała celności broni.

Podobnie jak w przypadku długiego karabinu, produkcja broni trwała zarówno w zakładzie Mausera – gdzie powstało łącznie 12 000 egzemplarzy, powstałych w zaledwie 6 miesięcy z przełomu lat 1895-1896, jak i później w zakładach Eskilstuna, gdzie w latach 1898-1918, po czym łącznie dalsze kilkaset sztuk, w kolejnych 20 latach, zmontowanych z pozostałych po produkcji części w zamian za karabinki użyte lub zniszczone.

W latach 30. XX wieku podjęto modernizację karabinu szwedzkiego m/96 przez przebudowę do standardu krótkiego karabinu m/38. Pierwszych 55 100 egzemplarzy powstało poprzez przeprowadzenie przeróbki starszych karabinów, po czym w zakładach Husqvarna rozpoczęto wytwarzanie 65 600 egzemplarzy już nowych karabinów. Główną różnicę pomiędzy wersją m/38 konwertowanymi i nowymi stanowią (oprócz napisów na komorze zamkowej) celownik, który jest dłuższy w przerabianych karabinach i zagięta rączka zamkowa w nowych.

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka
Muzeum Techniki Wojskowej GRYF
ul. ppłk. Ryszarda Lubowiedzkiego 2
84-242 Dąbrówka

W 1941 roku Szwecja wprowadziła wreszcie w kilka dekad po reszcie Europy – zastosowania nowych naboju z pociskami ostrołukowymi modelu m/41 (Torpedprojektill m/41). Zmianie tej jednak nie towarzyszyła zwyczajna w takich przypadkach wymiana celowników, a jednocześnie na kolbach tabliczki (kalkomanii) z tabelą strzelniczą, podającą nowe wartości nastaw celownika odpowiadające poprawionej balistyce nowej amunicji karabinowej. Różnicę tutaj stanowiła teraz numeracja

egzemplarzy, konwersje zachowały numerację oryginalnych m/96, podczas gdy nowe karabiny były numerowane w oddzielnym zakresie.

Tuż przed wybuchem II Wojny Światowej Szwecja nawiązała bardzo bliską współpracę wojskową z III Rzeszą Niemiecką, importując wiele sprzętu wojskowego: dział artyleryjskich, pistolety maszynowe Bergmanna – Kpist m/39, pistolety Walther PP, PPK i HP (Pist m/39 i późniejsze niemieckie P.38), a także dostarczono w liczbie 5000 egzemplarzy karabinów krótkich Kra 98k (Gevär m/39), produkowanych u różnych wytwórców – kod „147” – J.P. Sauer, kod „243” Mauser-Borsigwalde, „337” – Gustloff). Po stosunkowo szybkim zużyciu wraz z dostarczonymi karabinami amunicji do nich 7,92 x 57 mm Mauser, karabiny te zostały poddane przebudowie na nieco mocno improwizowaną broń przeciwpancerną, dostosowując je do bardzo silnej amunicji 8 x 63 mm Boforsa M/32 z pociskiem przeciwpancernym. Nabój ten pierwotnie skonstruowany dla ciężkich karabinów maszynowych, był na tyle większy od standardowej amunicji 7,92 x 57 mm, że wymagał bardzo mocnego ograniczenia pojemności magazynka broni magazynka do czterech naboí. Gdyby starano się załadować piąty nabój, to zamek broni się nie zamykał. Dodatkowo w celach sprawnego użytkowania broni na wylocie lufy specjalny hamulec wylotowy. Nic dziwnego, ponieważ nabój Boforsa miał niemal dwukrotnie większą siłę odrzutu niż standardowy mauserowski nabój karabinowy. Oczywiście szybko wzrost opancerzenia pojazdów pancernych oraz doświadczenia jakie zebrały fińskie jednostki wojskowe oraz szwedzcy „ochotnicy” walczący na terytorium Finlandii, także z oddziałami pancernymi Armii Czerwonej, bardzo szybko rozwiązała wszelkie złudzenia co do skuteczności tego typu broni, dlatego broń tak w 1942 roku znalazła się na wyposażeniu jednostek pomocniczych, a podstawową bronią obrony przeciwpancernej stały się działa przeciwpancerne.

Podstawowe dane taktyczno-techniczne: Mauser Gewär m/38

- Zastosowany nabój: 6,5 x 55 mm Krag
- Długość konstrukcji: bez założonego bagnetu 1120 mm
- Długość lufy broni: 600 mm
- Prędkość początkowa wystrzelonego pocisku: 695 m/s
- Masa broni: bez założonego bagnetu 3,80 kg
- Magazynek: wewnętrzny, niewystający z łoża broni, o pojemności 5 naboí
- Maksymalny zasięg skuteczny broni: 1 800 metrów

Bibliografia

1. Karabiny karabinki i pistolety maszynowe Encyklopedia długiej broni wojskowej XX wieku – Żuk Aleksandr B.

2. Witold Głębowicz, Roman Matuszewski, Tomasz Nowakowski: Indywidualna broń strzelecka II wojny światowej, Warszawa 2010